

ČITATELJI! Prosimo, pogledajte na številke poleg naslova za dan, ko Vaša naročnina poteče. V teh časih splošnega povziranja cen, potrebuje list Vaše sodelovanje. Skušajte imeti naročnino vnaprej plačano.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Registered as Second Class Matter September 25th, 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

No. 217. — Štev. 217.

(Telephone: CHelsea 3-1242)

NEW YORK, WEDNESDAY, NOVEMBER 4, 1942 — SREDA, 4. NOVEMBRA, 1942

KA NEKAJ VEČ KOT
na dan dobivate...
2c 'GLAS NARODA'
PO POŠTI NARAVNOST NA DOM
(Izveniš sobot, nedelj in praznikov
ČITAJTE, KAR VAS ZANIMA

VOLUME L. — LETNIK L.

ANGLEŠKA ZMAGA V EGIPTU

"Pomagajte!" Ta obupni klic slišimo iz krajev iz katerih smo prišli. Ali je naše srece tako zakrknjeno, da ga temu klicu ne bomo odprli na stežaj?

POROČILA IZ EGIPTA NAZNANJAJO, DA JE ANGLEŠKA OSMA ARMADA V EGIPTU IZVOJEVALA VELIKO ZMAGO V TANČNI PUŠČAVSKI BITKI, KI SE JE VNELA, KO JE BILA ZJUTRAJ PREBITA OSIŠKA UTRJENA ČRTA

Po skoro šesturni vroči bitki je feldmaršal Erwin Rommel pozval svoje tanke iz bitke ter ukazal artileriji, da varuje umikanje.

Associated Press poroča, da je bilo bojišče posejano z razbitimi osišskimi tanki, ko so Angličje potiskali dalje pod oblakom aeroplanov.

Bitka se je bila okoli 18 milj. zapadno od El Alameina.

Ko je feldmaršal Rommel umaknil svoje tanke, je na oni kraj poslal vse protitančne topove, kolikor jih je imel na razpolago, da zadrži Angličje, ki so že prodrli skozi zadnje osiške utrdbe.

Angleški uradni krogi popisujejo bitko kot "oklopno bitko velikega obsega ter pravijo, da bitka še vedno divja.

Angleški napad, ki se je pričel večerj zjutraj, se je po nekaj urah razvil v največji boj s tanki.

Tanki so se spopadli v puščavi okoli Tel el Agqaira, kjer 18 milj. zapadno od El Alameina in 8 milj. od Sredozemskega morja. Angličje so s tanki prebili osiško bojno črto med Tel el Agqairom in Bir Abu Gubeir in tanki bodo skušali dospeti do Tel el Mansura, 5 milj. zapadno od Bir Gubeira.

Splošni angleški napad se je pričel s številnimi infanterijskimi napadi, toda oklopni oddelki so bili v bližini ter so kmalu prišli v ospredje in se spopadli s sovražnimi tanki.

Pot so napravili štirje močni zračni napadi angleških, ameriških in južno-afriških aeroplanov, ki so vdarili s tako silo, da se je več osiških oddel-

kov podalo.

Po pričetnem zračnem bombardiranju je posegla vmes artilerija, nato pa je šla v boj infanterija.

Medtem pa Avstraleci drže v zasedi precejšnje osiške armade blizu obročja in četudi Nemci in Italijani vdarjajo z obeh strani, se ne morejo izviti iz zgage. Te čete Angličje ne prestopajo obstrlejujejo in so jim že prizadeli občutne izgube.

V sedanji ofenzivi Angličje niso samo razbili osiške utrdbe, temveč tudi letališča in artilerijske baterije. Zgodaj zjutraj je odletel oddelček ameriških aeroplanov in je na letališču Ma'aten Baguš našel na tleh več aeroplanov. Aeroplani so se spustili zelo nizko in so z bombami zažgali sedem aeroplanov.

Tudi srednje veliki ameriški bombniki so se vdeležili bojev in so napadli sovražna letališča ter med bitko razbili tri tanke in zanetili so več požarov.

V intranem mraku je 35 Messerschmidtov skušalo bombardirati angleško infanterijo, toda zavezniški aeroplani so jim poleteli nasproti in v petih minutah je bilo razbitih pet nemških aeroplanov, ostali pa so se razkročili kot preplašene kokoši. Poleg petih izstrlejenih je bilo poškodovanih najmanj 12 aeroplanov.

PREDSEDNIK VPRAŠAL KONGRES, NAJ RAZVELJAVI CARINSKE POSTAVE, KI OVIRAJO DOBAVO MATERIJALA POTREBNEGA ZA VOJNO

Washington, 2. nov. — Predsednik Roosevelt je vprašal kongres, naj mu da moč, da sme razveljaviti začasno postavo in posebno carinske, ki ovirajo dobavo potrebnega vojnega materiala in potovanje oseb ter dobivanja in pošiljanja informacij ter blaga iz Amerike in v Ameriko.

Hitrost pri pošiljanju in dobavi blaga in materiala, informacij, itd., je rekel pred-

sednik, je danes takorekoč podlaga zmage.

V posebni spomenici je predsednik kongresu dejal, da, kakor je že kongres s predsednikom vred uvidel, da je potrebno odstraniti nekatere restrikcije iz mirne dobe, da se v tem smislu podvzame še nadaljnje korake, ki mu bodo dali moč, da bo po potrebi odstranil ovire pri dobivanju materiala.

Nemci iz Bosne priseljeni na Hrvaško

London. — Overseas News Agency poroča, da so naciji preselili 80 tisoč Jugoslovancev nemškega porekla iz Bosne in bližnjih pokrajin na Hrvaško, da bi s tem preprečili postoj neodvisne katoliške Hrvatske. To poročilo je bilo povzeto po nemškem tisku.

V severnem delu Hrvatske so Nemci naselili za stalno 17 tisoč petsto nemških družin in nemški radio je s posebnim poudarkom citiral nemški tisk, da so ti naseljenci prišli v te kraje zato, da tankaj za vedno ostanejo.

Opazovalci gledajo na to stvar z vidika nemških namenov, da razširijo južne meje Avstrije s stopnjevalno kolonizacijo, kot to delajo na Poljskem. Izgleda da namera je ponemčevanje ozemlja, ki leži v neposredni bližini Nemčije, ker na ta način bodo pozneje rinili čezdalje bolj globoko v tuja ozemlja sosednih dežel in tako razširili nemške meje.

Poročilo omenja, da so bili Hrvatje pri volji slediti nemški sugestiji, da pobijejo in izženejo Srbe iz Hrvatskega ozemlja, ter tako ugledajo pot katoliški državi Hrvatski. Zdaj pa, ko je umazano delo dokončano, so Nemci pričeli naseljevati Nemce na prazna posestva, ki so prej pripadala Srbom, z izjemo, da so posestva, ki se jih dodeljuje nemškemu naseljenikom desetkrat večja, kot so bila srbska.

Nemci trdijo, da so njih farmariji sposobnejši in so jim dali nekaj najrodovitnejše hrvaške zemlje na razpolago.

NEMCI NA KAVKAZU VSTAVLJENI

Rdeča armada je večerj vstavila veliko nemško prodiranje na srednjem Kavkazu ter je tudi na drugih krajih nekoliko napredovala, tako tudi pri Stalingradu, kjer so se zopet vneli hudi boji.

Prvič v zadnjih dneh rusko poročilo ne omenja nikakih nemških uspehov na planjavah okoli Nalčika, ob vznožju 18 tisoč čevljev visokih kavkaških vrhov, kjer Nemci pritiskajo proti zgodovinski gžorgziški vojaški cesti.

Poročilo samo omenja, da rdeča armada jugovzhodno od Nalčika bje vročo defenzivno bitko. Vendar pa nemški napadi ne ponehujejo. Poročilo pravi, da tanki in aeroplani podpirajo infanterijo ter da je bilo razbitih 14 tankov in 17 aeroplanov.

Po kratkem odmoru so Nemci pri Stalingradu zopet napadli z 2 infanterijskima divizijama in 40 tanki; pogosto je prišlo do bojev na bajonet. Na nekem kraju so Nemci šestkrat napadli, pa so bili vsaki-

krat odbiti z velikimi izgubami.

V tovarniškem okraju v severnem delu Stalingrada so Rusi odbili pet nemških napadov ter so zavezli več utrjenih postojank. Samo v Stalingradu je bilo večerj ubitih 2000 Nemcev.

Kot pravi poročilo iz ruskega glavnega stana, Rusi vzdržujejo inicijativo severovzhodno od Tuapse ob Črnem morju.

Fašistična propaganda pobija idejo o separatnem miru z zavezniki

London. — Uradni fašistični propagandisti skušajo pobiti vsako morebitno nado italijanskega naroda o možnosti separatnega miru z zavezniki, kar bi jih potegnilo iz vojne in iz Hitlerjevega jarma.

Gherardo Casini je po rimskem radiju podal Italijanom izjavo, da je Anglija ena od največjih sovražnic Italije, ker hoče kontrolirati Sredozemsko morje, ki pripada Italiji. Navedel je tudi, da je nedavno bombardiranje italijanskih mest jasen dokaz, kaj Britanija hoče na Sredozemskem morju in zakaj je zila svojo jezo nad italijansko prebivalstvo.

"Kakor dolgo bo Britanija zahtevala in trdila, da je Sredozemsko morje važen prehod za britsko cesarstvo, tako dolgo ne more biti miru med Italijo in Britanijo," je rekel Casini.

"Obem zahtevam ne more biti ustrezno, ker sta nezblížljivi," je rekel dalje Casini, ki je dodal, da "če hoče Italija doseči svoje zahteve v tej vojni, se mora še naprej boriti." — (ONA.)

ADVERTISE in
"GLAS NARODA"

Republikanci zmagali na celi črti

Pri večerajšnjih governerskih volitvah je v državi New York republikanski kandidat Thomas E. Dewey porazil svojega demokratskega nasprotnika generalnega pravdnika Johna J. Bennetta z večino 650.000 glasov ter je potegnil s seboj ves republikanski tiket v governerski urad.

Z Deweyem bo po 20 letih zopet prišel republikanec na governersko mesto v državi New York. Zadnji republikanski governor je bil Nathan Miller.

Ko je bilo jasno, da je zmagal, je Dewey objavil izjavo, v kateri pozivlja vse Amerikance, da naj opuste vsa nasprotja in naj se strnejo v nemajni zvestobi do predsednika Roosevelta, da bodo vse narodove sile združene v skupnem naporu za popolno uničujočo zmago nad vsemi sovražniki dežele.

Z njim so bili izvoljeni v vlado Thomas W. Wallace, podgovernor Nathaniel L. Goldstein, generalni pravdnik; Frank C. Moore, kontroler in Miss Winifred C. Stanley ter dr. Chas. Muzzicato kot representative at Large.

Kmalu po deseti uri sinoči je Bennett priznal Deweyu zmago ter mu je poslal naslednjo brzojavko:

"Čestitke k vaši izvolitvi. Želim vam najuspešnejšo vlado."

V volilnem okraju predsednika Roosevelta je tudi zmagal republikanski kandidat v plansko zbornico Hamilton Fish proti demokratskemu kandidatu sodniku Ferdinandu

Thomas E. Dewey

K. Haytu.

Tudi po ostalih državah obhajajo republikanci zmago in, četudi še vsi glasovi niso prištet, bo iz osmih držav najbrže devet novih republikanskih

senatorjev. V najmanj štirih državah bodo republikanski governorji nadomestili demokratske in sicer v Kaliforniji, Marylandu, Michiganu in New Yorku.

TAKO JE PAČ VOJAŠKO ŽIVLJENJE V VOJNI

Kairo, 2. nov. — Poročnik Martin Stolk, star 22 let in doma iz Palisades Park v New Jersey, je dobil vest, da se mu je 15. oktobra narodil sinček, Tom, pa je ponosen očka takoj pričel deliti cigare, ki jih je dobil iz Amerike.

Slotnik Glade (Buck) Bilby je pa dobil dve škatli cigaret, ker je sestrelil iz zraka dva sovražna aeroplana. Med letalci je namreč dogovor, da dobi vsak napadani pilot, ki sestrelji sovražno letalo eno škatlo ameriških cigaret.

Bilby je usodno zadel enega od aeroplanov tako blizu zemlje, da so Nemci metali v njegovo letalo svoje čelade; Messerschmitt pa je pri padcu iz zraka zadel neki truk. Bilby pa je vključil veliki nevarnosti, v katero se je podal, odnesel zdravo kožo.

Neki Nemec, ki so ga ameriški fantje zajeli, je rekel, da so ameriški pilotje nori, kajti nemški pilot nikdar ne ve, kaj neki bo ukrenil ameriški letalec, s katerim se spoprime v zraku.

Major J. A. Knight, star 26 let in doma iz Indiane, je rekel, da vzrok uspehov, ki jih imajo naši ameriški pilotje in letalci je ta, da so neprestano pozorni in grede za vsako malenkostjo, ki se zdi nevarna, pri tem pa so docela neustrašeni in se ne boje nobenih zaprek in ne sovražnikov premoči.

Belgijske delavce deportirajo v emčijo v masah

London, 2. nov. — Okrog 30. oktobra se je pričelo prisilno pošiljanje belgijskih delavcev v Nemčijo, ko so z vlaki odpeljali tisoče delavcev iz belgijskih tovarn za izdelovanje orožja.

Nemci so uradno izjavili, da nameravajo prvih 500 tisoč delavcev uposliti v nemški industriji. Centralne in Vzhodne Evrope — tako poročajo belgijski krogi v Londonu.

Antoine Delfosse, justični in informacijski minister belgijske vlade v zamejstvu, je izjavil, da bo ta vlada sestavila protest naslovljen na ves svet in tudi na nemško vlado. Protest bo ogorčena izjava proti nečloveškemu usnjevanju in podjarmljenega ljudstva.

Medtem pa belgijski radio iz Anglije opozarja uradnike in druge funkcionarje po nacijah kontrolirane belgijske nposiljevalne agencije v Bruslju, da se naj zavedajo, da so nemške odredbe v pogledu zasedanja belgijske delovne sile nelegalne, ter naj ne pošiljajo svojih brez močnih sodržavljanov v sužnost v Nemčijo.

Delfosse je posvaril tozadevne uradnike, da jih čaka po vojni zaslužena kazen. — (ONA.)

Nepotrebno trošenje denarja v vojnem času je podzvestna sabotaža. Vojna produkcija potrebuje vaše dolarje, zato kupujte vojne bonde, namesto, da trošite denar po nepotrebem.

JAPONCI SO DOBILI OJAČENJA

Mornariški departament naznanja, da so se Japonci izkrcali vzhodno od ameriških postojank na Guadalcanalu, med tem pa Amerikanci še vedno nadaljujejo svojo ofenzivo proti Japoncem na zapadu. Kako močne so japonske vojaške čete, ki so se izkrcale vzhodno od Hendersonovega letališča, ni znano, vendar pa preti Amerikancem od te strani velika nevarnost.

Mornariški tajnik Frank Knox je na časnikarski konferenci rekel, da imajo Japonci še vedno zelo močno mornarico, ki se bo prav gotovo zopet vrnila k Salomonovim otokom.

Knox je tudi naznanil, da so v pomorski bitki v noči od 11. do 12. oktobra Japonci izgubili dve križarki in en rušilec poleg že naznanjenih šestih potopljenih ladij.

Odkar so se ameriški marini nastanili 7. avgusta na Salomonovih otokih, so imeli Japonci naslednje izgube: 12 ladij potopljenih, tri mogoče potopljene in 62 ladij poškodovanih; skupaj 72 potopljenih in poškodovanih. Poleg tega so izgubili najmanj 529 aeroplanov. Ameriške izgube pa so: 16 ladij potopljenih, med njimi 3 težke križarke in dve matični ladji za aeroplane; dva rušilca poškodovana in nekaj ladij le malo poškodovanih.

BOJI OKOLI SALOMONOVH OTOKOV

CORAL SEA

Zemljevid kaže Salomonove otoke v jugozapadnem Pacifiku, kjer se ravno sedaj bjejo zelo vroči boji. Na desnem kraju zemljevida je Guadalcanal, kjer se ameriška posadka trdno drži proti vsem japonskim napadom.

"GLAS NARODA"

(VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slovene Publishing Company, (A Corporation)
Frank Sakser, President; Ignac Hude, Treasurer; Joseph Lupala, Sec.
Place of business of the corporation and addresses of above officers:
216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.

49th Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays
and Holidays.
Subscription Yearly \$6. Advertisement on Agreement.

Za celo leto velja list za Ameriko in Kanado \$6.—; za pol leta \$3.—;
za četrt leta \$1.50.—. Za New York za celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50.—.
Za inostranstvo za celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50.—.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenim sobot, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA", 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.
Telephone: CHelsea 3-1242

ALCANA

Alcana (Alaska-Canada) se imenuje 1671 milj dolga cesta, ki teče od Dawson Creeka v kanadski provinci Alberta ob ameriški meji, skozi Kanado do Fairbanks v Alaski. Ta cesta je bila zgrajena v tako kratkem času, da se mora vsakdo čuditi. Kanada in Združene države so šele spomladi v marcu prišle do sporazuma glede gradnje nove ceste. V tem dogovoru je bilo določeno, da naj bo cesta dogotovljena do 1. marca prihodnjega leta. Pa tudi ta čas je zelo kratek.

Posekati je bilo treba velikanske predele deviških gozdov. Velike šore je bilo treba iz zemlje izrjavati s težkimi traktorji. Poleg tega je bilo treba še premagati mnoga velika močvirja in vojaški inženirji so imeli zelo težavno nalogo. Majhna močvirja so izsušili, velika je bilo treba obiti.

Pri delu je bilo zaposlenih 10,000 vojakov in 2000 civilnih delavcev. Vsak dan je bilo dogotovljeno 8 milj 24 čevljev široke ceste. Čez več kot 200 rek in potokov je bilo treba zgraditi lesene mostove. Ko bodo pomladni hudourniki te mostove podrli, jih že čakajo novi, da bodo postavljeni na njihovo mesto.

Že dva tedna vozijo vojaški truki vojni material v Alasko, toda cesta bo formalno odprta 15. novembra.

Inženirji in vsi oni, ki so imeli pri cesti kako opravilo, so lahko po vsej pravici ponosni na svoje delo. In ravno tako morejo biti ponosni vsi Amerikanci in Kanadčani. Delavci so se potili, pa tudi prezebali. Pa veliko delo so dokončali v rekordnem času.

Po Alcani cesti bo sedaj mogoče naglo zalagati letališča in vojaške postojanke v Alaski.

Ne glede na to, kako velike vojaške važnosti je ta cesta tako za Združene države kot za Kanado, je poleg tega tudi znak velikega prijateljstva med obema velikima deželama Severne Amerike.

MESTO BREZ DELA

Ali ni čudno, da je bilo v juliju letošnjega leta dognano, da je v New Yorku 400,000 brezposelnih? Voja industrija je v polnem tiru in povsod primanjkuje delavcev, v New Yorku pa je cela armada delavcev, ki bi radi delali, pa dela ne morejo dobiti. Mestne in zvezne oblasti so že pred štirimi meseci pričele proučevati ta položaj, pa do sedaj še ni opaziti nikakega izboljšanja.

New York nima posebno velikih tovarn, pač pa mnogo majhnih, ki v normalnih časih zaposlujejo večino delavskega prebivalstva in so takorekoč hrbenica delavskih slojev. Medtem ko imajo velike tovarne po celi deželi velike vladne kontrakte za vojno in upati je bilo, da bodo tudi male tovarne v New Yorku dobile pri tem svoj delež, pa so bile puščene na cedilu.

V decembru prično delati mnoge sezonske tovarne, toda v njih bo zaposlen le majhen del brezposelnih.

Pa še vse slabše se obljublja, kajti trgovski podtajnik W. C. Taylor je pred nekaj dnevi naznanil, da bo konec leta 1943 zaradi vladnih omejitev morala zapreti svoja vrata 300,000 malih trgovin, vsled česar bo New York zopet zelo prizadet, ker ima okoli 115,000 malih tovarn in delavnic, ki s svojimi izdelki zalagajo trgovine po vsej deželi.

Zupan La Guardia se zelo trudi, da bi vojaške oblasti odale kaj svojih naročil newyorškim tovarnam in s tem odpomorejo težavnemu delavskemu položaju. Seveda bo treba tovarne preurediti in v nje postaviti nove stroje za izdelovanje vojaških potrebščin in pri tem bo morala priti na pomoč zvezna vlada in vojaške oblasti.

Jugoslovanski parnik potopljen

Kot pravi neko poročilo iz nekega ameriškega vzhodnega pristanišča, je neka ošiška podmornica torpedirala majhen jugoslovanski trgovski parnik 100 milj od severnega obrežja Južne Amerike proti koncu septembra in je bil pri tem ubit kapitan in dva mornarja, dva pa sta bila hudo ranjena.

Parnik se je potopil štiri minute zatem, ko je torpedo zadell v predni del parnika pod poveljniškim mostičem. — 24 mornarjev se je rešilo v dveh čolnih, pozneje pa jih je rešil nek parnik, ki jih je pripeljal v pristanišče.

Svoboda do dela, svoboda vere, svoboda od bojazni, svoboda od bede, svoboda govora, svoboda volitve — SVOBODA ZA VSE, — zajamčiti si jo! In satorej podpirajte vlado tudi s tem, da REDNO kupujete VOJNE HRANILNE BONDE.

ZA IN PROTI KONGRESU

JOSEIP ZALAR.

Pod tem naslovom je bil v rom Amerike, bi se zamoglo trditi, da je politična akcija v dne 24. oktobra t. l. priobčen članek izpod peresa Mr. A. Grdina, Cleveland, O.

Mr. Grdina je pisal in poročal o slovenskem kongresu v taki obliki in v takem tonu, kot si on namen sklicanja kongresa predstavlja. Kot ameriški državljani, ima Mr. Grdina svobodo in pravico, da svoje mnenje o slovenskem kongresu izrazi, kot mu njegovo srce velevala. Mr. Grdina ima pravico do tega in teh pravic mu noben odrekati ne more. Zato tudi ni moj namen oporekati onemu, kar je Mr. Grdina pisal, ker kot rečeno, je imel pravico do izjava, ker mu to ameriška ustava dovoljuje. In ker Mr. Grdina te pravice priznava, si istočasno pridržim pravico, da tudi jaz povem, kaj mi slimo o sklicanju "slovenskega kongresa".

Ko se je 19. aprila 1941 ustanovilo pomožno akcijo, se je že takrat od gotovih strani pripočelo, da naj bi se ustanovilo tudi politično akcijo. Po resnem razmotrivanju se je zaključilo, da je v prvi vrsti potrebna pomožna akcija, s pripravami za politično akcijo pa naj se odloži ali počaka do primerne časa ali do tedaj, ko se bo videlo, da je taka akcija potrebna.

Sedanje razmere pri nas v Ameriki, kakor tudi v starem kraju so take, da je odbor pomožne akcije prišel do zaključka, da je čas, da se tudi s politično akcijo začne.

Nastalo je vprašanje, kako s tako akcijo pričeti? Kako naj bi se z delom politične akcije začelo? Člani pomožne akcije se niso smatrali za pravomočne, da bi na lastno odgovornost tako akcijo ustanovili. Mnenje odbora pomožne akcije je bilo in je, da pri ustanovitvi politične akcije bi se moral slišati glas vsega slovenskega naroda v Ameriki. Še le potem, ko bi se slišal glas našega naroda, bi se lahko začela politična akcija.

Mr. Vincent Cainkar, predsednik odbora za pomožno akcijo, je bil naprošen in pooblaščen, da pismenim potom naprosi in povabi vse one, ki jih je pomožni odbor določil, da bi sodelovali in pri sestavi za kongres potrebnih resolucij pomagali.

Predsednik pomožne akcije je nato razposlal sledeče okrožnice in pozive:

"Čenjeni:—
Kakor vam je bržkone že znano, so se vsled velike nevarnosti, ki preti nesrečni Sloveniji v političnem oziru po vojni, vse naše organizacije, delujoče v slovenski sekciji Jugoslovanskega Pomožnega Odbora za gmot

JERRY KOPRIVŠEK in njegov orkester so polnili
Terezinski Polka
Na poudoben valček Str. M 575
in DUQUESNE UNIVERSITY
TAMPAICA — Str. M 571
Za tok cent in cene ploče so obrnile na: JOHN MARSHALL Inc.
453 West 42nd Street, New York

no pomoč stari domovini zavzele za politično akcijo, ki naj skuša po vseh svojih močeh odvrniti tisto grozečo nevarnost.

Da se ta akcija zanese med najširše plasti slovenskega življa v Ameriki, so zastopniki omenjenih slovenskih ustanov na svojem sestanku v septembru letos sklenili sklicati slovenski narodni kongres, ki se ima vseliti dne 5. in 6. decembra v Clevelandu, O., ter določiti temu našemu gibanju smernice in vodstvo.

Pripravljalni odbor je imel v torek dne 20. oktobra svojo sejo glede slovenskega kongresa ter sprejel sledeče zaključke:

1. Da se kongres začne že v soboto 5. in zaključi 6. decembra. V soboto naj se izvoli potrebne odbore za vodstvo kongresa ali pa vsaj odbor za razločevanje, poverilni odbor in še morda kak drugi odbor ter izvrši vse preliminarne delo v nedeljo pa se takoj začne s referatami.

2. Da se poskuša dobiti zastopnika washingtonske vlade, zastopnika ameriškega Slovenskega kongresa in povabi župana Laueheta, da prisostvuje ali nas vsaj pozdravi.

3. Da se ministru Snouju in drugim predstavnikom jugoslovanske vlade dovoli prisostvovati in kongres pozdraviti, če hočejo, toda ne referirati ali na kak način sodelovati, da bi se dobilo vtis, da je priredba pod njihovim vplivom.

(Nadaljevanje na 4. str.)

Rojake prosimo, ko pošljejo za naročnino, da se poslužujejo —
UNITED STATES
OZIROMA
CANADIAN
POSTAL MONEY
ORDER,
ako je vam le priročno

IŠČEM

Mrs. MARY KOPAČ, rojeno Babnik, ki živi najbrže v Milwaukee, Wis. V Ameriko je prišla leta 1913. Za njo bi rad izrekel. — JOHN KOS, 29 McNulty Blvd., Hamilton, Ont., Canada. (3x)

Najboljšo Garancijo Zavarovalnine Jamči
Vam in Vašim Otrokom

KRANJSKO-SLOVENSKA
KATOLIŠKA JEDNOTA

Najstarejša slovenska podporna organizacija
v Ameriki ... Posluje že 46. leto

Članstvo 37.800 Premoženje \$5,000,000

SOLVENTNOST K. S. K. JEDNOTE ZNAŠA 127.24%

Če hočeš dobro sebi in svojim dragim, zavaruj se pri najboljši, poštini in nadosolventni podporni organizaciji, KRANJSKO-SLOVENSKA KATOLIŠKA JEDNOTA, kjer se lahko zavaruješ za smrtne, razne poškodbe, operacije, proti boleznim in onemoglosti.

K. S. K. JEDNOTA sprejema moške in ženske od 16. do 60. leta: otroke pa takoj po rojstvu in do 16. leta po svoje okoliščine.

K. S. K. JEDNOTA izdaja najmodernejše vrste certifikate: danje dole od \$250.00 do \$5,000.00.

K. S. K. JEDNOTA je prava mati vdov in sirot. Če se nisi član ali članica te dragocene in bogate katoliške podporne organizacije, potrdi se in pristopi takoj.

Za pojasnila o zavarovalnini in za vse druge podrobnosti se obrnite na uradnike in uradnice krajevnih društev K. S. K. Jednote, ali pa na:

GLAVNI URAD
351-353 No. Chicago Street, Joliet, Illinois

RAZGLEDNİK

Piše Anna P. Krasna

Kolajne

Ameriški časnikarji so znani, kot neizprosni "irbei". ki vse iztaknejo in privlečejo na svetlo. Zadržijo se nekako izvovali, da newyorški župan La Guardia še vedno hrani par kolajn, katere je prejel tekom prvih povojnih let od italijanske vlade v znak priznanja za izredno dobro vršitev svoje službe v letalskem oddelku arnade zaveznikov (zadnje vojske).

Časnikarji so hoteli vedeti zakaj ni La Guardia, kakor mnogi drugi, ki so prejeli odlikovanja, ki so pozneje zapadle ideji fašizma in nacizma, vrnil kolajn. La Guardia je dejal, da zato ne, ker Italija tedaj še ni bila fašistična in je bila vladana demokrasko.

V Ameriki ima lahko vsak svoje misli in nazore, a mi vemo, da tista italijanska demokracija, ki jo je izvajala vlada Savojske hiše v Italiji, ni nikdar bila zmožna zvestati niti obljubljenih demokratičnih postopkov napram manjšini, katero so ji vrgli v plačilo zato, ker je zabodla svojo bivšo zavzeznico Avstrijo v hrbet, kakor je tekom te vojne zabodla Francijo in Ameriko in druge države, katerim je prej pela o "večnem" prijateljstvu.

Bila je vlada Savojske hiše, ki je še pred prihodom Mussolinija odobrvala nasilno raznarodovanje našega naroda, ki je prišel pod Italijo. In v zvezi vsem oprostitvam, ki jih moramo danes poslušati od raznih Sforz in njih pristašev v Ameriki, pa vemo, da je Mussolinij v zvezi v vlado Savojske hiše. Ves čas njegovega vladanja je capljala z njim. Ko je junaško premagal Etiopce z najmodernejšim orožjem, proti kateremu se primitivno oboroženi vojniki Etiopije niso mogli uspešno boriti, se je dal glavar Savojske hiše po Mussoliniju imenovati za cesarja Etiopije.

Savojska hiša, ki uživa pri Italijanih velik respekt, ker je to kraljeva italijanska hiša, je dajala vsa ta dolga leta potuho izdajskemu, morilskemu in krutemu fašizmu, ki je zakrivil samo nad našim slovenskim in

hrvaškimi življenjem tolike zločine, da bi morala "demokratična" Savojska hiša, ki je pred Mussolinijem menda poznala demokratična načela, dvigniti svoj glas s pomočjo Vatikana, ki je bil duhovni oče našega vernega slovenskega življa.

Nič takega se ni zgodilo od nobene strani, nasprotno, odkar davijo junaški Italijani naš narod v še preostali Sloveniji, ki jim je bila prepuščena po Hitlerju, je šel pritlikavi glavar Savojske hiše v Gorico in v Dalmacijo, da si ogleda najnovejši plan, ki ga je Italiji prinesel fašistični roparski pohod. Pa nismo nič čuli, da bi bil pri Mussoliniju ali kod drugod protestiral proti nedemokratičnemu poziganju slovenskih in dalmatinskih vasi, ali proti moritvam nedolžnih talcev, ali proti nesramnemu odvajanju našega ženstva in drugega prebivalstva v laško internacijo, kamor so morali potovati v največjih mukah vključeni v verige, da se je nad tem zabavalo laško prebivalstvo, ki naj bi pri tem pozabilo na druge težave, ki jih je prinesel fašizem deželi.

Ne, nič kaj dobro nam ne more biti pri sren, ko čitamo o raznih poiskubih apizastva Lahov potom Savojske hiše in po tom njenih prijateljev v svetu zunaj Italije. Savojska hiša je prav tako fašistična, kot je Mussolini sam, Mazzinijevci, katerim se pa Ameriki poje slavo, so s Savojsko hišo vred sovražniki našega naroda, ker mu nečesto priznati pravice samostojnosti, do katerih je po Atlantskem čarterju upravičen, kot vsak drugi narod. Naše kakršnokoli prilizovanje Italijanom ene ali druge vrste, ne bo prineslo našim zaslužnjem ljudem svobode. Mi moramo nastopiti ponosno in samozavestno, kot narod, ki ima pravico do svojega narodnega obstoja.

Naši fantje in moške so se tudi borili pod staro Avstrijo, ki nam je dala vsaj delno samostojnost in šole v lastnem jeziku, pa so obesili avstrijske kolajne psom za vrat, ko je propadla. Italija ni segla v tem primeru stari Avstriji niti do gležnja, ker ona ni mogla nikoli deliti demokracije s kakor drugo narodnostjo pod isto streho. — Naši poetje so peli o "Potujeni zemlji" — to zemljo so nam potujčili Lahi davno prej, ko se je na obzorju junaške in "demokratične" Italije prikazala Mussolinijeva zvezda.

DRŽAVLJANSKI
PRIROČNIK
Izšla je nova knjižica
ki daje poljudna navodila, kako postati
ameriški državljani.

Fotografiraj, ki jih navadno sodniki stavijo pri izpitu za državljanstvo, vaeube knjižica še v II. delu nekaj važnih letnic in pogodovine Zedinjenih držav, v III. delu pod naslovom Razno, pa Proglas neodvisnosti, Ustava Zedinjenih držav, Litočolnov govor v Gettysburgu, Predsednik Zedinjenih držav in Poedine države.

Cena knjižice je samo 50 centov.
In se dobi pri:
SLOVENIC PUBLISHING CO.
216 West 18th St., New York

V VAŠI BLIŽINI JE ROJAK, KI NI ŠE NAROČEN NA SLOVENSKI DNEVNIK. — K OT ZAVEDNI SLOVENEK, ALI MU NE BI IZROČILI TO ŠTEVILKO V SVRHO, DA SE NAROČI?

Kanadski Vestnik

Poročila iz raznih naselbin, kjer bivajo in delajo Slovenci

Delavski svet v stikih z Ottawa

Vse bodoče preseljevanje rudarjev iz zlatih rudnikov v Kirkland Lake, v druge rudnike, kjer kopljejo razne za vojno potrebne kovinske rude, se bo odslej vršilo na podlagi stroge enakopravnosti, kakor sta povedala C. E. Reese in A. K. Graham, člana centralnega odbora Workmans Councila, ko sta se vrnila iz Ottawe, kamor sta šla z namenom, da se pogovorita z vladnimi oblastmi glede problema na polju zlate rude v okrožju Kirkland Lake.

"Sedaj imamo določeno zagotovilo," sta dejala odbornika, "da bo Narodni naborni odbor upošteval pri nadaljnjem premeščevanju rudarjev število

prebivalstva v prizadetih krajih, ter bo na podlagi tega števila določil sorazmerno število rudarjev, oziroma delavcev, ki jih mora kateri kraj dati na razpolago za delo v drugih rudnikih. S tem je okrožju Kirkland Lake zagotovljeno, da se od njega ne bo zahtevalo več, dokler ne bodo druga okrožja zadostila tej potrebi v toliko, kot je to storilo to okrožje do sedaj."

Iz tega okrožja je bilo vpoklicanih mnogo moških in mladeničev k vojakom, mnogi pa so bili tudi poslani v druge vojne industrije.

RAZMERE V RUDNIKIH V SUDBURY.

V listih se je pisalo, da so bili rudarji, ki so šli delat v rudnike v Sudbury, in niso hoteli tam ostati, navadni nezadovoljni neži ter da so bili pri rudnikih prav zadovoljni, da so se jih znebili.

Rudarji, ki so imeli skušnje z delom v sudburyjskih rudnikih za nikelj pa pravijo, da se jim je obljubilo gotova dela, katerih se jim po prihodu v Sudbury ni dalo, dasi so rudniški uradniki vedeli, da so bili ti novodošli rudarji s polja zlate rude prej navajeni na tako ali slično delo, ter da bo njihovo zaslužek brez obljubljenega dela manjši.

Mnogi rudarji so se radi nepovoljnih razmer vrnili nazaj v Timmins in Kirkland Lake. Nekateri so se pritožili, da je bila hrana v Sudbury zelo revna. Boarderjev je povsod preveč, in v restavracijah in drugih sličnih lokalih je hrana slaba in nezadostna. Rudarji pa morajo imeti dobro in močno hrano ali pa ne morejo delati. To je vzrok, da mnogi rudarji ne vzdržijo v Sudbury in čudno je, da tamošnje oblasti ne ukrenajo kaj v tem oziru.

GLOBE RADI KRŠENJA VOJNIH CEN.

War Time Prices and Trade Board se ne šali z onimi, ki so ne ravna po predpisanih pravilih in postavah glede vojnih cen. Poseben odsek tega odbora, ki ki ima v področju uveljavljanje regulacij, je naznanil, da sta morali plačati globo dve firmi v Timminsu.

Po vsej Kanadi je bilo precej slučajev kršenja pravil in denarne globe, na katere so bili posamezniki obsojeni, so bile v vsotah od deset do petsto dolarjev.

KANADSKI LETALEC RANJEN PRI GIBALTARJU.

Častniški pilot George Beurling iz Verduna, Que., je znan kot kanadski letalski prvak, ki se je posebno odlikoval v boju na Malti, je bil ranjen v noge, ko se je s letalom ponesrečil blizu Gibraltarja.

Beurling je bil že pred par tedni v bolnišnici, ker je imel prestreljeno peto, je bil potnik na štirimotornem letalu ki je zadelo vrh nekega griča v vzhodnem delu Gibraltarja, nakar je padlo v morje.

Poročilo iz La Liney v Španiji se glasi, da je bilo pri nesreči ubitih 15 oseb, 11 je bilo ranjenih in več je pogrešanih. Potnikov je bilo v letalu 32, med njimi tudi nekaj žensk in otrok.

NACIJSKI AGENT JE HODIL PO KANADI Z VLADNI MI URADNIKI.

Nacijski špijon, po imenu Collin Ross, je v leta 1935 in 1936 potoval po Kanadi s ponarejenimi papirji, na katerih je bilo napisano, da pripada angleški tajni inteligenci službi. V tescnici je bil član Geopolitičnega instituta v Berlinu. Ta institut je imel nalogo študirati in delati načrt za podjarmljenje vseh onih dežel, ki jih je Hitler določil, da morajo priti pod kontrolo nemškega rajha.

Ross je obiskal več dežel na ta način in je spisal o vsaki posebno knjigo v nemškem jeziku. Vse dežele, ki jih je obiskal v Evropi in o katerih je spisal informativne knjige, katere so Nemci potem uporabljali tekem vojne, so sedaj pod Hitlerjevo peto.

Njegova enajsta knjiga je o Kanadi. Ponarejeni papirji so

KIRKLAND LAKE SE IZPLAČUJE \$500.000 MESEČNO RUDARJEM.

Kljub vsem strahom in govoricam, da je vojna napravila iz okrožja na polju zlate rude mrtva selišča, se samo v Kirkland Lake še vedno redno vsak mesec izplačuje rudarjem čez pol milijona dolarjev v plačilnih kuverticah oziroma čekih.

Neki list v Torontu je pred nedolgo slikal Kirkland Lake kot pozabljeno in zapuščeno mesto, iz katerega se dnevno selijo cele družine, tako da je 50 hiš popolnoma praznih in na glavnih ulicah stoje prazni lokali vsepovsod.

Da se dožene aktualna razmere v splošnem, se je podvzel točen pregled, ki je pokazal naslednje:

V Kirkland Lake je sedaj 18 tisoč prebivalcev in manj kot sto domov je praznih. V rudnikih je upošlenih 3.814 moških, katerim se izplačuje nad pol milijona dolarjev v plačah mesečno. V vojaški službi je okrog dva tisoč moških in mladeničev iz tega kraja. Precej delavcev se je izselilo drugam, ker so dobili v vojni industriji delo.

Do leta 1939 je bilo mesto Kirkland Lake goste naseljeno in je bilo izredno težko dobiti v njem stanovanje ali tudi samo sobo v najem. Ljudje so predelovali svoje domove v stanovanja, ker se je dalo napraviti lep denar z najemnino. V hišah, ki so bile narejene samo za dve družini, je čisto živelo po šest družin.

Vojna je vse to spremenila, poleg tega pa so industrije drugod zvalile mnogo delavcev, ki so se odselili z družinami vred. Zdaj so doma večinoma ostali moški, ki niso za vojaško službo, ali, ki so prekoračili dobo vojaških let in ti pomagajo rudniški industriji, da obratuje še dokaj normalno. Koliko od teh moških bo morda moralo iti v rudnike drugam, še ni gotovo, a smatra se, da je okrožje Kirkland Lake že prispevalo svoj delež in bo za nekaj časa ostalo torej vse pri sedanjih razmerah.

temu naciji odprli vrata največje dostopnih vladnih uradov ki so mu šli na roko, ker je bil važen britski častnik tajne službe — za takega se je predstavljajal s svojimi ponarejenimi papirji.

Slovenci v Kanadi

KANADSKI ROJAK V BOLNIŠNICI.

Najprej se najlepše zahvalim uredništvu "Glasu Naroda", ker mi ne niste postavili lista. Da nisem toliko časa poravnal naročnino, je vzrok ta, ker se nahajam v bolnišnici. Mislil esm namreč, da bom pred par tedni že doma pri moji družini, sedaj pa mi je zdravnik rekel, da bom komaj za Božič šel domov — to je vzrok, da sem zaostal z naročnino. Tukaj vam pošljem money order za 6 dolarjev, da poravnam za nazaj in naprej. Brez lista "Glas Naroda" bi mi bilo res dolgčas v bolnišnici. Dolgi so dnevi in noči, ko nimam človeka kaj drugega delati, kot čitati in radio poslušati.

Naj omenim, da sem se bil ponesrečil 24. maja na Lake Shore majni. Zlomilo mi je bilo štiri rebra na desni strani in zdrobilo levo nogo nad kolonom v dolžini 9 inčev in drugde sem bil na več krajih potlečen. Rebra in drugo je že vse dobro, le noga gre bolj počasi na bolje, tako da mi doktor ne da še nič hoditi, pravi, da moram biti še vedno v postelji, vendar pa gre vse dobro.

Naj se tem potom tudi zahvalim vsem mojim obiskovalcem, ki so in mi še hodijo delat kratak čas. Da bi jih po imenih imenoval, jih je preveč.

Kar se tiče dela tukaj, izgleda, da kompanije v Kirklandu ne smejo jemati na delo novih majnerjev, nego vsakemu svetujejo, da naj gre v majno za nikelj ali v Norando, kjer je baker. Kompanije pričakujejo, da bodo morale še teh majnerjev nekaj poslati v Sudbury v majno za nikelj ako bo to potrebno ker zlato ni tako važno, kot je nikelj v današnjih časih. Zatorej delavci v tistih krajih, ne pozabite se organizirati v delavske organizacije, ako hočete da boste imeli kakšno zaščito tudi takrat, kadar vas kompanija ne bo tako potrebovala kot danes. Tudi sem bil že med onimi srečnimi, ko je J. N. Co. rekel: "Ne rabimo te več, idi kamor hočeš," in ni me nobeden vprašal, kje bom mogel dobiti delo. Ali imam za stroške? Takrat nas niso poznali več, in ne znali za nas. Danes ti kompanije stroške plačajo, ako hočeš iti delat v Sudbury majno.

Bojim se, da bo ta moj dopis preveč obsežen in in bo mogoče romal v koš. Končno pozdravljam vse rojake in rojakinje širom Kanade in Amerike, posebej moja brata Joe-ta in Franka in ostale sorodnike v Cleveland, Ohio.

Tony Centa.
Kirkland Lake, Ont. Can.

GOVOR JANEZA SMRKETA, VOJAKA V KANADSKI ARMADI.

Nehote mi pride v roke govor spodaj podpisanega in si mislim, da bi mogoče zanimalo tudi naše naročnike "Glasu Naroda" kakšnega mnenja so slovenski vojaki v kanadski armadi. Prosim, ako bi hoteli priprilki priobčiti v "Glasu Naroda".

Bratje in sestre:— Minilo je že precej časa od tega, ko sem se podal iz Timminsa na pot v razprostrto deželo, novo domovino Kanado. V dveh letih moje odsotnosti iz vaše sredine se je marsikaj izpremenilo tako tukaj pri nas, zatem splošno v Kanadi, zlasti pa, ako govorimo o spremembah in tekočih razmerah v svetu.

Ta sprememba tukaj pri nas ni le zadnjih dveh let, a so že minila tri leta, odkar se nahajamo v vojni. S tem se naravnost nalagajo marsikateri potekoče ljudskega življenja in komodnosti, a vendar niti oddaleč onim potežkočam, ki jih

narodi prenašajo v zasedeni Evropi, ter na bojni črti v ostri borbi proti fašizmu. Torej tudi mi smo v vojni in zato se moramo zavedati naravnost tudi potežkoč, ki nastajajo in bodo nastajale z vsakim dnevom toliko bolj občutno. Toda, to nas ne sme vznemirjati in slepiti iz kateregakoli stališča, da ne omenjamo in tudi da ne izostajamo niti v enem slučaju glede podpore v borbi proti skupnemu sovražniku z drugimi narodi vred.

Kakor sem omenil, tudi pri meni je nastopila sprememba. Topot nisem prišel na navaden obisk k vam, da se poslovim od vas, od mojih sester, bratov in drugih sorodnikov in znancev, marveč prišel sem kot vojak vedno pripravljen s svojo zvestobo napram svojemu narodu, katerega usoda je vezana z usodo drugih narodov v borbi na smrt ali pa svobodno in dostojno ljudsko življenje.

Razumem tudi, da ste vsled tega in v tem duhu povabili me v svojo sredino in da ste pripravljali storiti vse za stvar pravičnosti. Naj vam povem v odkritosrčnih besedah, da sem vam hvaležen in pred vami obljubljam, da mi bo ta sestanek rojakov in rojakinj v Timminsu, ki je prav gotovo izraz splošne našega naroda v Kanadi, globoko v spominu. Da me bo ta vedno spremljal vsepovsod brez izjeme, kje se bom nahajal in na kateri fronti se bom boril, toliko bolj, ako bom slišal, da ste združeni med seboj kot bratje po mesu in po krvi. Kajti za današnji čas tudi šolski otroci so se prepričali, da sloga jači in nesloga tlači. Danes ni časa, da bi podvrgli polna druga drugemu vsled nekih starih grehov, gojili sovraštvo in se posluževali obtožbi ki že same po sebi nastajajo smrdeče in neokusne, sicer rojene v krogih fašizma. Ta se je posluževal s strašilom "komunizma" in je tako tudi uspeval slepiti javno mnenje, požirajoč v svoj krivični plen narod za narodom. Ta očitnost nam mora biti kazipot v mislih in dejanju, da je nastopil čas odstraniti vse ovire glede sloge in združenega sodelovanja v sveti nalogi za obstoj človeštva in človekoljublja v svetu.

Pred nami so trudapolne naloge. Samo po sebi se razume, da so v obširnosti borbe proti fašizmu, in tudi razne naloge in razna sredstva za zmago. To je v podpiranju z denarjem, podpiranju moralno, vstopati h kanadski armadi, delo v tovarnah za vojne izdelke itd. Vse to so pomožna sredstva v vojni. In tega se moramo zavedati prvič, da je to naša vojna in drugič, da je vsled tega ljudstvo v splošnem poklicano k tem žrtvam za osvobodjenje. Torej iz tega sledi, da je naša odgovorna sila najboljša le tedaj, ako smo združeni tako na bojni črti, kakor tudi v zaledju bojne črte. V kolikor je s tem zagotovljen naš uspeh, je naravnost s tem preprečena vsaka druga škododelnost s strani fašistične propagande, katere je na prvem mestu cilj, ustvarjati nezaupnost med narodom, obtožiti vodilne ljudi z raznimi imeni in tako doseči razkol med ljudstvom v splošnem.

Naša naloga je preprečiti, ako hočemo obdržati častno pri sego našega naroda v stari domovini v borbi proti fašizmu, da bo ponosen naš narod z nami na tem kontinentu, kakor smo mi ponosni z njim.

Brez dvoma da se še danes dobijo ljudje, ki so kratkovidni. Bodisi iz svojih sebičnih čutov ali pa vsled nerazumevanja. Taki ljudje se radi poslužujejo z obrekovanjem in z izgovori napram občin nalogam. Mislim, da je skrajni čas za ta

Slovenci v Kanadi!

VZAJEMNA PODPORA ZVEZA "BLED"

VAM NUDI NAJBOLJŠO GARANCIJO ZA ZAVAROVANJE

PROTI NEZGODAM

JE EDINA SLOVENSKA KORPORACIJA TE VRSTE, KI JE PRIZNANA OD DRŽAVE V KANADI

Dolžnost vsakega Slovenca in Slovenke, kateri bočejo dobro sebi in svojim, je, da nemudoma pristopijo v Zvezo.

ZVEZA PLAČUJE BOLNIŠKO PODPORO V RAZREDU A — \$1.25 DNEVNE PODPORE; V RAZREDU B PA \$12 TEDENSKO INA GOTOVINE DO \$6000.00, TER JE IZPLAČALA IZ SV. JEGA OBSTOJA PREKO \$10.000.00 ZA RAZNE PODPORE IN OPERACIJE

Za vse podrobnejše informacije se obrnite na glavnega tajnika Zveze: FRANK GREBENC, 81 McKELVIE AVENUE... KIRKLAND LAKE, ONT., CANADA

ke ljudi, da se streznejšo od ene, drugim pa opozorilo, da ne nasledajo sleposti za današnji čas. Naj nam bo vsem skupaj obveznost, vdanost in pripravljenost naj bodemo založili vse za stvar zmage. Borba proti fašizmu ni zadeva posameznika, ampak svobodoljubnega ljudstva v svetu v splošnem. Častno ime in zvesta prisega narodov v zasedeni Evropi v borbi za svobodo, je zadeva v svetu, ki nosi pošteno ime narodov, ki nosi prednost ljudstva v vseh ozirih, da nastopa nova doba za narod in človeka. To so naloge, ki so pred nami in v katerih se tudi kristalizira ob raz tako posameznika, kakor društva in organizacije. Kaj smo storili v smrtnih urah trepetnih narodov v starem kraju? Kako smo se zalagali za njihovo osvobodjenje? Kako smo zvesti ostali in vzgajali združeno moč, da čim prej nastane svoboda in srečno življenje? To so vprašanja, ki jih bodo naši bojevniki postavljali ne iz zavisti, ne iz sovraštva, ampak iz rodoljubnih čutov zvestobe človeka.

Jaz sem, žal, obveščen ne o seboj vsaj po predpisih, ampak po drugih, da sem izključen iz društvenega odseka in društva Vzajemne Podpor. Zveze "Bled". Ne vem, kaj sem prestopnega storil. Prvič me glavni odbor ni obvestil o vzroku glede izključitve. Ako bi bil vzrok, da sem pritožil v kanadsko armado, tedaj je to žalosten vzrok. Toda naj bo tako ali pa tako, mislim, da je bila obvestitev glede tega potrebna od gl. odbora, kot člana v kanadski armadi ne zato, da se vojnikom dajejo neki priboljški pri društvu, ali pa podpori itd., ampak vsled sporazuma in pojasnitve v zadevah, ki morajo biti vedno, razume se, na ponos društva in njegovih interesov. Nikakor ne mislim, da je enostavna izključitve na svojem mestu, pa tudi ne izražanje vseobsega zanimanja interesov k napredku.

Jaz sem vstopil v društvo ne z ciljem osebne koristi, ampak s ciljem, da tudi mi v Kanadi si vstanavljamo one ustanove, ki nam naj koristijo edino v opravičenih potrebah, po vzgledu naših rojakov in rojakinj v Združenih državah. To je bil moj sicer pošten namen in ako je mogoče potekel rok glede neplačanja mesečnega assessmenta, je bil potreben opomin, ali pa pojasnilo kot članu. Kajti lahko je izključiti člana za članom, ampak to ne nosi napredka društvu in tudi ne ugleda.

Omenil sem bom z ozirom na to, da ne iščem zadostjenja. Ne mislim, da bi nemir na društvenih sejah bil najbolj priljubljen na stvar. Je dosti potrebnost stvari za reševanje, kakor pa preprič. Toda po pravici povedano, obžalujem postopanje gl. odbora, pa tudi odbora odseka "Krka", napram društvu in članom. Bodimo raje razsodni, ter glejmo, da nas zgolj osebnost ne zanese nad površje interesa društva in društvenih članov. Kako naj potem pojasnjujemo "bratstvo" ako hočemo samovolje nadvladati vse druge. In naravnost v tem oziru se izraža docela zgolj osebnost in samovolja odborov napram društvu in napredku.

Jaz sem v kanadski armadi obmen ponosen na kanadsko armado. Ali more kdo zanikati dejstvo, da se ravno s kanadsko puško in kanadskimi oddelki armade ne srečam z našimi bojevniki v Ljubljani? Z onimi bojevniki, ki so točamo razmetani od našega Triglava, čez Primorje, Koroskih, Štajerskih alpeh vse doli po Dolenjskem čez Gorjance in Belokranjino? Ali nas naj ta sestanek ovira napram kanadski armadi? Ne! To bo časten sestanek — to bo sestanek ljudskih armad v borbi proti fašizmu, da na njegovih grobih dvignemo zastavo osvete in zadostjenja za vsa zločinstva prizadeta od raz bojnikov 20. veka. V tem leži vrednost vojaka in v tej vrednosti moramo čutiti naše naloge v svoji sredini.

Omeniti mi je tudi to, da sem član Zveze Kanadskih Slovencev. Jaz sem ponosen na to organizacijo. Prvič za to, ker so njena pravila na poštenu in demokratični podlagi, podvržena in prežeta z načelom borbe za vničenje fašizma. In drugič, ker je to organizacija, ki stremi v onih vrednostnih zadevah našega in drugih narodov današnje dne, zalagajoč se na prvem mestu za združanje vseh sil in sredstev v borbi za zmago nad krutim sovražnikom. Kdor ne more videti teh vrednosti in kdor se nepošteno ponaša napram njim, verjemite mi, da ni nekaj v redu. Kajti milijoni žrtev v svetu bi morali omehtati kamenito srce, da se enkrat za vselej odstrani krivičnost in tiranijo z zemeljskega površja v osovinih fašizma. Do tega nas sili človekoljubnost in človeško sočutje napram pravicoljubnosti.

K sklepu, dragi rojaki in rojakinje, nimam nič drugega, da vam zapustim v poslovitve, razen da ostanete zvesti interesom današnje borbe, da si vzgajate medsebojno zaupnost in zvestobo, da delate složno in da v bratski slogi kažete svoje najboljše narodno in človekoljubno lastnost k občin nalogam, ki so tako pred nami, kakor tudi pred drugimi narodi. Naj vas veže v tem izvanredni junaki vzgled naših bratov in sester v domovini, slovenskih bratov in sester v Sovjetski Rusiji, vzgled bojevnikov drugih narodov. Naj vas veže ta čut in zavest napram novi domovini Kanadi in njeni armadi, do končne zmage in vničenja krvoločnega sovražnika — fašizma. Vaš v borbi.

Janez Smrke.

VOJAKI RDEČE ARMADE

Ruska infanterija čisti neko zavzeto mesto, ki ga je malo prej nemška garnizija izpraznila.

TRIJE RODOVI

Dogodki iz nekdanjih dni. — Spisal: ENGELBERT GANGL

123

Po vasi so kmalu zvedeli, kdo je tuji gospod, ki je ogledoval kup kamenja. Meta se je pripeljala za Egidijem in je razglasila po vasi, čemu je prišel zadnji potomec Zavinskakovega rodu.

Česar mu ni hotela in vedela povedati Meta, to je zvedel v mestu, ker se je kmalu seznanil z vplivnimi možmi. Naravnost jim je povedal, kaj je namen njegovega prihoda. Plemeniti se jim je zdela njegova namera. Tisti, ki so imeli besedo pri denarnem zavodu, so sklenili, da mu dajo brezplačno prostor v Zavinkovcih, da sežida tamkaj novo hišo. Brankovič je sprejel ponudbo s hvaležnostjo. Ukrenil je vse potrebno pri oblastih, ki niso samo z veseljem pozdravljale njegovega sklepa, ampak ki so mu tudi obljubile svojo podporo. Ko je bilo vse pripravljeno, in načrti izdelani, in odobreni, so prišli zidarji in o začel razkopavati groblje. Temelj so položili globoko v zemljo, da ga ne bo mogla omajati nobena moč. V vasi so se počivale govorice o starem Zavinskaku in njegovem rodu, ki so živele v bajkah. Zavinkovčani so nezaupno gledali mladema Brankoviča. V ustnem izporočilu ohranjeni preoblikovani, povečani dogodki so jim zbujaali zle slutnje, da se jim obetajo zopet časi, kakršni so bili tedaj, ko je tu stalo ponosno poslopje — Zavinkovčani — kolikor jih je bilo doma — so zmajevali z glavami in so s strahom čakali bodočih dogodkov. Hoteli so poneti kamenje iz globokih tal a bali so se oblasti, ki je bila na Brankovičevi strani.

Tožili so svojim ljudem v Ameriko, kaj se pripravljajo doma, in blagorvali so jih, da so tako daleč in tako na varnem. "Blažena domača vas," so pisali Američani," hvalite Boga, da vam je poslal dobrotnika. Po svetu šele človek spozna kaj je vredna šola. Ne bilo bi nam trpeti kot živini, če bi ne bila vsa naša moč samo v rokah, nego če bi je bilo vsaj nekoliko tudi v glavi."

In še več!

Ta in oni je poslal celo nekaj denarja, da bo mogoče pospešiti zgradbo in da o bo izlaska puskribeti z vsem, kar je treba taki hiši, da je ljudstvu v korist.

Domači ljudje so gledali z zavzetimi očmi. Zle slutnje so se umikale veslemu pričakovanju.

Egidij Brankovič je hedil med ljudmi in jim je bil dober in priazen. Njegove roke so se oklepale žuljavih rok, vselej so bile njegove besede, boljše čase obtajoče. Gladil je kodraste razmršene glave vaše mladine in ji je bil prijatelj in družabnik. Ni bežala pred njim in ni se ga bala. Zbirala se je okolo njega in je bila polna ljubezni. Hodil je pred njo, in vsi so šli za njim. Ljubezen je zbujała zaupnost.

Poslopje je raslo iz tal. Nj se pi poznalo, kje je stalo groblje. Domačini so dovažali kamen, opeko in pesek. Sami so se ponujali. Veselilo jih je, ko so gledali, kako se dviga lepota sredi domače vasi.

Hiša je bila dozidana. Zrasla je sredi puščave takorekoč čez noč. Ontetali, ogledali in prebelili so ji stene. Daleč je odsevalo belo poslopje. Nikjer ni bilo nobenega madeža.

V mladem drevju so gledali svojo podobo, videli so lepoto svoje mladosti, kakor jim je pravil gospod Egidij, tisto lepoto, ki je vsa svoja in s svetjem posuta, ki obeta lepo, sadu bogato jesen.

Sredi vrta in ob gredah so rasli visoki rožni grmi. Težki cvetovi, beli in rdeči, so se pripogibali ob lastni teži, d jiiiaa cvetovi, beli in rdeči, so se pripogibali ob lastni teži, da jih je bilo toliko lažje vonjati, toliko lažje gledati.

Prostor za vrto, ki se je nekoliko dvigal v prisojno reber, je Egidij prekopal in zasadil z amerišskimi trtami. Iz ključev so pognale visoke mladice. Privezal jih je h kolom, da so se spenjale kvišku in srkale moč in toploto solnčnega žara. Široko listje je spletalo nad koli senčno streho, spodaj o se napenjale jagode, ki so visele ob šibkih trtah v dolgih, sladkih grozdih. Ljudje so prihajali in gledali. Kakor da se dogajajo čudeži, tako so jim gledale oči, zavzeto in presenečeno.

"Ali je mogoče?" so se izpraševali.

"Ali se izpreminjajo puščave v raj?" so vzklikali.

"Ali nismo izgnani iz njega?"

Egidij jih je klical k sebi in hodil je med nje, ko so se zbirali na vasi. Ves je bil njihov in vsi so bili njegovi.

"Delo premaga vse težave!" ji me govoril. "Delo priča o človeka zadovoljnega in zdravega. Glejte, tudi moje roke so žuljave. A ni me stani takih rok, ker je lepo tisto, kar so posejale, gojile in negovale. Sram bi me bilo mehkih dlani, ako bi bila puščava tamkaj. Kjer je danes naš rodovitni vrt."

Ogledovali so si možje roke, izdelane od težkega truda, vse pokrite s trdimi žulji.

"Saj so žuljave tudi naše roke," so govorili.

"Da, žuljave so. Ali komu so služili ti žulji? Ali niste svojih moči prodajali tujini, delali drugim, a sami ostali brez dobrička? Koliko vaših zdravih sil je požrla mrzla tujina, svet je pa sameval doma, da se je širila puščava krog in krog," je odgovoril Brankovič.

"Res je," so mu pritrdili možje.

"Služil sem tujcu, trpel do usmiljenja božjega. A kaj imam?"

"Dosti!" je dejal gospod Egidij. "Naučili ste se ceniti svojo moč. Zakaj naj bi služila tujcu, ako lahko služi domu? Ali je dom samo zato, da propade?"

Uspehi njegovega dela so bili izpodbudna moč, ki je navdajala ljudi s pogumom in upanjem. Zganile so se roke. Po polju in po vinogradih je mrgolelo delavcev. O sveta, blažena, domača zemlja!

V Zavinkovcih se vse počivilo, vse se je dvignilo v novo življenje. Ugasnile so vse govorice, ki so obdajale nekdanje razvaline Zavinskakovega doma z grozo in preklestvom. Imrno so spali pokojniki. Mladi rod je rasel v upoplnem pričakovanju. Bogate so bile jeseni, vesela pesem je odmevala od trtja do trtja. Težki tovorni vozovi so drobili kamenje po strnih cestah. Svet, že pozabljen in zapuščen, je zaslovel ne so spali pokojniki. Mladi rod je rasel v upoplnem pričakovanju. Blaginja se je dvignila. Izgnanci in ubežniki in so jih izkoristili sebi in potomcem v prid.

K O N E C.

ZA IN PROTI KONGRESU.

(Nadaljevanje z 2. str.)

4. Da se razpošlje poleg apelov v listih na organizacije, da pošljejo zastopnike, tudi pisna direktna društva in vsem organizacijam ter naprosi voditelje centralnih organizacij, da se sami apelirajo na svoje družnice, da volijo delegate.

5. Da se naprosi vse slovenske časopise, da pišejo v prilogah slovenskega kongresa in to stvar podpirajo kakor največ mogoče.

6. Da se najde v Clevelandu zmožno osebo, ki bo vodila domače priprave za kongres.

7. Da se za program kongresa pripravi tri referate in sicer:

a). Vojna in ameriški Slovenci — Zdelo se nam je važno da se najprej in predvsem govori in piše o lojalnosti ameriških Slovencev in o naših vseh stranskih vojnih naporih ter sploh povedati kakor največ mogoče, da bodo v Washingtonu absolutno prepričani, da smo dobri in zanesljivi državljani in se zavedamo, da se naše dolžnosti za to deželo prve, preden povemo, kaj bi radi za Slovence v starem kraju in prosimo pomoč od Amerike.

b) Položaj Slovencev v Jugoslaviji in zamejnih državah ter njih bodočnost. — V tem referatu naj bi se obdelalo vse potrebno o položaju, trpljenju, zedinjenju in osvobođenju, demokraciji, bodoči socialni uredbi in sploh vse potrebno glede stremljenja slovenskega naroda in pravičnosti kot podlage bodočega miru v Evropi.

c) Politčna akcija ameriških Slovencev. — Ta referat naj bi vključeval vse, kaj je naš namen storiti politično v prid Slovencev v Evropi ter kako naj bo ta akcija organizirana in kako najde sredstva za svoje delovanje.

8. Da se te referate poveri večim, sposobnim osebam, ki delujejo kot ožji odbor, s predsednikom na čelu. V poštev pridejo v prvi vrsti prominentne osebe, kakor naši pisatelji, uredniki listov, voditelji večjih organizacij ter narodno zavedni duhovniki in vključen je tudi župan Lausche.

9. Da mora imeti celotni odbor skupno ejo vsaj enkrat pred kongresom. Obračamo se torej med drugimi tudi do Vas za prijazno in iskreno sodelovanje pri tem zgodovinski važnem delu. Prosimo Vas, da čim prej odgovorite na to pismo in privolite k sodelovanju. Odgovor naslovite na: Vincent Cainkar, 2657 S. Lawndale Ave. nue, Chicago, Ill.

Z iskrenimi pozdravi, za pripravljalni odbor,

Vincent Cainkar,

predsednik.

(Nadaljevanje prihodnjč.)

ŽENGIS KAN

V. P.

(Nadaljevanje.)

Ta kombinacija je bila vedno uspešna in vedno dovedla do zmage. Nobenih glasnih povelj ni bilo čuti tekom boja. Vse ukaze so dajali poveljniki s pomočjo črnih in belih zastavic ali samo z rokami. Velike kitajske armade, drzni mohamedanski jezdeci, nemški vitezi, in njih vojak, vse se je moralo ukloniti silni toči mongolskih puščic. Navadno je bila zmeda že popolna, predno so udarile Žengisove udarne čete.

Dasi je imel veliki Kan običajno manj vojakov kot njegov nasprotnik, je največkrat imel več vojakov kot njegov nasprotnik v resničnem boju. On je bil mojster v tem kako razkropiti sovražniško vojsko v manjše oddelke, katere je potem enega za drugim z lahko uničil. Mojster tudi v prevari. Udaril je na enem kraju, ko ga je sovražnik pričakoval na drugem. Vedno je tako manevriral, da je nasprotnika zagrabil ob straneh mesto s frontnimi napadi, kjer bi bil moral žrtvovati preveč svojih vojakov.

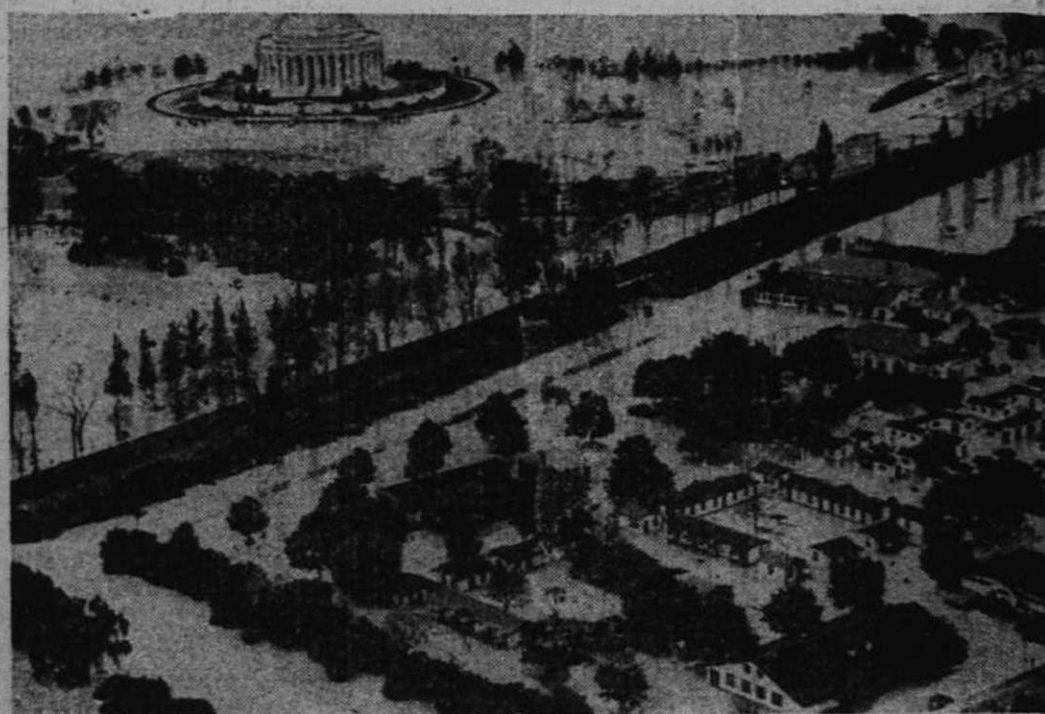
Vsa njegova kampanja je bila preračunana na naglico. Njegovi konjeniki so včasih prodirali 80 milj na dan. Vsaka njegova poteza je bila do podrobnosti preračunana, še predno je sovražnik sploh slutil da bo napaden. Lahko je poslal istočasno tri ali štiri armade v kako deželo, na stotine milj eno od druge, brez kakih posebnih zvez med seboj, pa je vendar vsaka opravila svoje delo in skupno dosegle določen smoter.

Nekaj njegovih zmag je bilo napol dobljenih s propagando, preden je poslal v deželo svojo vojsko. V uporabi besed ni še noben poveljnik prekosil tega barbarja, ki ni znal ne brati ne pisati. Njegova peta kolona so mu bili karavanski trgovci. Ti so mu preskrbeli za njegove nane potrebne ljudi v vsaki deželi, ki jo je nameraval napasti. Proučeval je sovražniško ozemlje, ljudstvo politiko, pronašel med njimi nezadovoljstvo, ščurval enega proti drugemu.

Njegovi ovaduhi so mu sporočili, da sultanova mati v Islamu zavrača moč in oblast svojemu sinu Žengis Kan ji je pisal pismo, ki bi naj bilo kot odgovor na njeno pismo — katerega ona seveda ni nikdar pisala — v katerem se ji zahvaljuje za ponudeno pomoč. Preskrbel je vse potrebno, da so sela, ki je nesel to njegovo pismo, ujeli sultanovi ljudje. Posledica temu je bila, da ko je Kan vkorakal, je našel deželo vso v zmedu in na roba državljanske vojne.

Kan je imel svoje kvizlinge in podkupljence vsepoved. S pomočjo teh je zadel, da kitajski

WASHINGTON POD VODO

Vsled hudih nalivov je prejšnji mesec zelo narasla reka Potomac, ki teče skozi Washington in voda je preplavila mnogo ulic, kot je videti na sliki.

NOVA IZDAJA

Dobri Atlas je nujno potreben

... in ravno v

HAMMONDOVEM NOvem

Svetovnem Atlasu

NAJDETE ZEMLJEVIDE, KI SO TAKO POTREBNI, DA MORETE SLEDITI DANAŠNJIM POROČILOM

Zbirka nanovo in lepo tiskanih zemljevidov v 7 barvah, kaže svet, kakoršen je danes in vam pomaga razumeti zgodovinsko važno delovanje diktatorskih in demokratskih vlad.

NEKAJ POSEBNIH VAZNOSTI

Sestav sveta—abecedni seznam dežel, provinc—navaja površino, prebivalstvo, glavna mesta in kraj na zemljevidu.

Seznam mest in trgov—navaja ime kraja, okraj, in državo, prebivalstvo in kraj na zemljevidu.

Zastave vodilnih držav—v polnih barvah, vsega skupaj 56; cela vrsta narodnih barv.

ILUSTRACIJE—45 skrbno izbranih resničnih fotografij iz vseh krajev sveta.

NOVO LJUDSKO ŠTETJE—Uradne številke glavnih mest in trgov v Združenih državah in kaže primerjavo s starim štetjem.

Svet pripada ljudem, katerih ravnanje vednost nima obzorja

Ta atlas, ki sam sebe popravlja, ima namen rešiti marsikatera napačna ali vprašljiva, ki nastanejo v raznih razgovorih. Strani so skladne svetovnega znanja in podajajo razsežnost zemlje, prave sončnega sestava, pokrajine in globoko ocenov in jzer, dolgoost najdaljših rek in prekopov, površine poglavitnih otokov in visokost svetovnih gor. Tu so odgovori na mnoga današnja vprašanja.

Naročite pri:

Slovenic Publishing Company
216 WEST 18th STREET
NEW YORK, N. Y.

SEDAJ

40 centov

PO POŠTI

V URADU — 35 CENTOV

48 VELIKIH STRANI

ski vojni minister izlorablja vojni sklad v svoje namene. Ko so njegovi agentje to raznesli po celi deželi, je to povzročilo hudo krizo na Kitajskem ravno ob času, ko so Mongoli vdrli v deželo.

Pridno se je posluževal propagande kot sredstva grožnje. Bil je njegov priljubljen običaj, da je opozoril deželo, katero je nameraval napasti, kako strašno usoda je zadel, da kitajski

ki so se mu drznili zoperstavljati. Podajte se, ali boste uničeni, jih je svaril. Ako so se mu vdali, je vdril v deželo in jih vključil temu poklal. Posledica se je propagande tudi v svoji deželi za povzdigo morale. Povzdigoval je vojaški stan in zatrljeval, da je nekaj naravnega, da morajo vsi drugi delati, da morajo vojakji pokončevati druge narode. Ukil je svoj narod, da so Mongoli posebna rasa, vzvišena nad vse druge, radi česar se mora vse druge podjarmiti, zaslužiti in pobijati.

Njegov terorizem in krutost je bil mrzel in brezčuten čin. Ako se mu je kako mesto zoperstavilo, ga je zažgal in pobil vse prebivalstvo: moše, žene in otroke. Bilo je temeljito postopanje. Ko je armada odmarširala, je pustil nekaj svojih ljudi in peščico ujetnikov skritih v razvalinah. Pozneje so njegovi ljudje prisilili ujetnike, da so šli po mestu in vpili, da so Mongoli odšli.

Ko so maloštevilni domačini ki so našli prvemu pokolu, prilezli iz svojih skrivališč, so Mongoli planili po njih in pobili tudi nje. Odsekali so vsakemu glavo, da so bili gotovi, da ne bo nikdo hlinil smrti. Samo v enem mestu je bilo pobitih pol milijona prebivalcev. Zgodovina more samo tigrati, koliko deset milijonov ljudi je umrlo radi Žengis Kana.

Taka je bila vojaška mašina, katero je Žengis Kan podjarmit svet. Umrl je na vojnem pohodu leta 1227 na vrhuncu

svoje moči. Po njegovi smrti je njegov vojaški stroj se nadalje deloval. Njegovi nasledniki so postali gospodarji cele azijske celine in so pritiskali dalje v Evropo. Njegov vnuk je Evropo napadel leta 1238. Z nekaj manj kot 150 tisoč teh strašnih jezdecov. Opustošili so Kiev in južno Rusijo, premagali Poljake, iztrebili armado 30 nemških viteзов in njih vojakov, opustošili Slezijo in Moravsko, uničili več manjših čet, razbili armado sto tisoč Madžarov, napadli Pešto in oplenili Avetrio, ter se po tem razdejanju povrnil domov.

(Nadaljevanje prihodnjč.)

POZDRAV NAŠI RUSKI ZAVEZNICI

Pod geslom "Ruski narod vodi našo vojno" bo ameriški narod počastil ruski narod s tem, da bo proslavil 25-letnico Sovjetske Rusije v nedeljo ob 2. popoldne dne 8. novembra v Madison Square Garden v New Yorku.

Kot govorniki bodo nastopili: podpredsednik Henry A. Wallace, poslanik Maksim Litvinov, governor Herbert H. Lehman, župan La Guardia, senator Claude D. Pepper, Th. W. Lamont, William Green, R. Thomas, Corliss Lamont, Paul Robeson. Zborovanju pa bo predsedoval bivši ameriški poslanik v Rusiji, Jos. E. Davis.

Zborovanje bo pod pokroviteljstvom Congres of American Soviet Friendship. Vstopnice ob 33 centov do \$2.20.